યતીમ કે માલ કા અદબ

ઈફાદાત: હઝરત મુફતી અહમદ ખાનપુરી દા.બ.

લીપ્યાન્કર: મવલાના અબ્દુર્રહીમ અબ્દુર્રઉફ નાડા (સુરતી)
કોમ્પોઝીંગ: સલીમ ઈસ્માઈલ રાવત

નાશિર: મકતબા અશરફ, સુરત.

પેશે લફઝ

બિસ્મિલ્લાહિર્રહમાનિર્રહીમ

હઝરત અકદસ મુફતી અહમદ સાહબ ખાનપુરી દા.બ. કા રીયાઝુસ્સાલીહીન કા મકબૂલ દરસે હદીષ સાલોં સે મસ્જિદે અન્વાર મેં ચલ રહા હે ઔર બહુત સારે હઝરાત કો ઈસ્સે ફાઈદા પહુંચ રહા હે ખુસૂસી તૌર પર હમ જૈસે તલબા કો અલ્લાહ હઝરતે અકદસ કે ફૈઝ સે હમ સબકો મુસ્તફીઝ ફરમાયે. ઈન્હી દરસોં મે સે ઈસ દરસ કી ઈફાદિય્યત કો દેખતે હૂવે અલ્લાહ ને દિલ મે યે બાત ડાલી કે ઈસકો શાયે કિયા જાયે મખ્દૂમી વ મુરશીદી સે જબ ઈસ બાત કા ઈઝહાર કિયા તો અલ્હમ્દુલિલ્લાહ હઝરત વાલા નેં મસર્રત કા ઈઝહાર કરતે હૂવે દુવાઓં કે સાથ ઈજાઝત મહરમત ફરમાઈ ફલિલ્લાહિલ હમ્દુ વલહુશ્શુક્રૂ. આપ તમામ હઝરાત સે દુઆ કી દરખ્વાસ્ત હે કે અલ્લાહ ઈસ કો કબૂલ ફરમાકર આખિરત મેં મગ્ફિરત કા ઝરીયા બનાયે ઔર હઝરત અકદસ કી ઝિયાદા સે ઝિયાદા કદર દાની નસીબ ફરમાયે, ઔર હઝરત અકદસ કે સાયે આતિફત કો ખૂબ સિહત ઔર આફિયત કે સાથ બાકી રખ્ખે આમીન.

નોંધ: ગુજરાતી જાન્નેવાલે હઝરાત કી સહૂલત કે લિયે બાઝ જગાહ ઉર્દુ કે મુશકીલ અલ્ફાઝોં કો બદલ કર ગુજરાતી કે આસાન અલ્ફાઝ લિખે હે.

ઈસ લિયે તમામ કારિઈન ઈસકો ઉર્દુ અદબ કા રિસાલા ન સમઝે બલ્કે દીન કી બાત કો સમજને ઔર સમજાને કા રિસાલા સમઝેં.

ફકત તાલિબે દુઆ

અબ્દુર્રહીમ સુરતી નાડા.

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡم

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰہِ نَحۡمَدُہٗ وَ نَسۡتَعِیۡنُہٗ وَ نَسۡتَغۡفِرُہٗ وَ نَعُوۡذُ بِاللّٰہِ مِنۡ شُرُوۡرِ أَنۡفُسِنَا وَ مِنۡ وَ سَیِّئَاتِ أَعۡمَالِنَا، مَنۡ یَّھۡدِہِ اللّٰہُ فَلَا مُضِلَّ لَہٗ، وَ مَنۡ یُّضۡلِلۡہُ فَلَا ھَادِيَ لَہٗ، وَ أَشۡھَدُ أَنۡ لَّآ إِلٰہَ إِلَّا اللّٰہُ وَحۡدَہٗ لَا شَرِیۡکَ لَہٗ، وَ أَشۡھَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبۡدُہٗ وَ رَسُوۡلُہٗ، صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَ عَلٰی آلِہٖ وَ أَصۡحَابِہٖ وَ بَارِکۡ وَ سَلِّمۡ تَسۡلِیۡمًا کَثِیۡرًا کَثِیۡرًا۔ امابعد.

યતીમ કે માલ કી હુરમત કી તાકીદ વોહ નાબાલિગ લળકા યા લળકી જિસ્કે બાપ કા ઈન્તેકાલ હો ગયા હો જબ તક વોહ નાબાલિગ હૈ વહાં તક ઉસ્કો યતીમ કહા જાયેગા ઉસ્કે બાલિગ હોતે હી શરઈ એતેબાર સે ઉસ્કી યતીમી બાકી નહી રેહતી. ઔર જિસ્કે બાપ કા ઈન્તેકાલ હો ગયા વોહહી યતીમ કેહલાતા હૈ માં કા ઈન્તેકાલ હો ગયા હો ઔર બાપ મૌજૂદ હો વોહ યતીમ નહી હૈ.

જો લૌગ યતીમો કા મલ નાહક ખાતે હૈ યતીમ કે માલ કી હુરમત બહુત ઝિયાદા સખ્ત આયી હૈ ઔર ઈસ સિલસિલે મે કુર્આન ઔર અહાદીષ મે બળી તાકીદ આયી હૈ ચુનાન્ચે કુર્આન કી એક આયત પૈશ કી હૈ સૂરે નિસા/૧૦: તરજુમા જો લૌગ યતીમોં કા માલ નાહક ખાતે હૈ વોહ અપને પૈટ કે અંદર આગ ડાલ રહે હૈ ઔર બહુત જલ્દી વોહ લૌગ જહન્નમ મે જાયેગે. યતીમ કે માલ કે સિલસિલે મે ઝમાનએ જાહિલીયત મે બળી બે એહતીયાતી હોતી થી જબ કિસી કા ઈન્તેકાલ હો જાતા ઔર ઉસ્કી નાબાલિગ ઔલાદ હોતી તો આમ તૌર પર મરને વાલે કે ભાઈ યા ઉસ્કી બીવી યા નાબાલિગ ઔલાદ કે બળે ભાઈ બહન ઉન્કે માલોં પર અપના કબ્ઝા જમા લિયા કરતે થે ઔર ઉસ માલ મે ઉસ બચ્ચે કા જો શરઈ હક હૈ વોહ અદા કરને કે બજાયે ઉસ્કે સાથ ઝિયાદતી કરતે થે ઈસ લિયે ઈસ સિલસિલે

મે કુર્આન ઔર હદીષ મે બળી તાકીદ આયી ઔર ઉસ્સે બહુત ડરાયા ગયા કે જો લૌગ યતીમ કા માલ ખાતે હૈ વોહ યૂં સમજેં કે ગોયા અપને પૈટ મે આગ ડાલ રહે હૈ. બાઝ હઝરાત ફરમાતે હૈ કે ઈસ આયત મે તશબીહ કે તૌર પર કહા ગયા હૈ લૈકીન અકસર હઝરાતે મુહક્કીન ફરમાતે હૈ કે ઐસે આદમી હકીકત મે આગ ખા રહે હૈ ગોયા યે માલ ઉન્કે પૈટ મે આગ બન કર હી જા રહા હૈ. જૈસે કિસી કે હાથ મે દિયા સલાઈ હો તો હમ ઉસ્કો કહેંગે કે તુમ્હારે હાથ મે તો બારૂદ હૈ ઔર બારૂદ ભી બઝાહિર જલતા હૂવા નજર નહી આતા લૈકીન લૌગ કેહતે હૈ કે યે તો બારૂદ કા ગોલા હૈ મતલબ યે હૈ કે અગરચે અભી હમ કો બઝાહિર આગ નઝર નહી આતી લૈકીન જબ વકત આયેગા તો વોહ આગ કી શકલ ઈખ્તિયાર કરલેગા જૈસે કિસી કે પાસ સંખીયા હો તો કહા જાતા હૈ કે યે તો કાતિલ હૈ અબ હાથ મે લેકર યૂં કહે કે ઉસ્ને મુજે કહા માર ડાલા તો કહેંગે કે ઉસ્કા મતલબ યે હૈ કે જબ ઉસ્કો મુંહ મે રખેંગે ઔર પૈટ મે જાયેગા તો કાતિલ હોને વાલા અપના અસર દિખાયેગા. નાહક ખાને કા મતલબ યે હૈ કે નાહક તરીકે સે ઉસ્કો અપને ખર્ચ ઔર ઈસ્તેમાલ મે લાયેગા ચાહે વોહ ખાકર હો ચાહે પહન કર હો ચાહે કિસી ઔર તરીકા સે ઈસ્તેમાલ કરકે હો કિસી કા માલ ખાના બોલ કર નાહક તરીકા સે કિસી ભી તરહ અપને ઈસ્તેમાલ મે લાના મુરાદ હોતા હૈ એક તો યે હૈ કે ઉસ્કે સાથ ખરીદો ફરોખ્ત હૂવી શરઈ તરીકે સે કુછ બેચા ઔર કિસી ને વોહ ખરીદા ઔર ઉસ કે બદલે મે ઉસ્કી કીમત ચુકાઈ તો અબ વોહ માલ યતીમ કા નહી રહા જિસને ખરીદા વોહ ઉસ્કી મિલ્ક હો ગયા. લૈકીન ઈસ આયત મે તો યતીમ કા માલ નાહક તરીકે સે ઈસ્તેમાલ કરને કી તાબીર ઈખ્તિયાર કી ગયી માલૂમ હૂવા કે ઈસ બારે મે બહુત ઝિયાદા એહતેયાત સે કામ લેને કી તાકીદ

કી જા રહી હૈ.

યતીમ કે માલ કે કરીબ ભી ન જાવો દૂસરી આયત લાયે હૈ સૂરે અન્આમ/૧૫૨ તરજુમાઃ યતીમ કે માલ કે કરીબ ભી ન જાવો મગર ઈસ તરીકે સે જો બેહતર હો યાની ઉસ્કે માલ કો ઠીક કરને કે લિયે ઉસ્કી ભલાઈ ઔર ખૈરખ્વાહી કે લિયે અગર આપ ઈસ મે કોઈ ખર્ચ કરતે હૈ ઔર ઈસ કા આપ કો શરીઅત કી તરફ સે ઈખ્તિયાર ભી દિયા ગયા હૈ તબ તો ઠીક હૈ વરના ઈસ મે આપ કો હાથ ડાલને કી ઈજાઝત નહી ઈસ કે કરીબ ભી જાને સે મના કિયા ગયા યે બહુત ઝિયાદા એહતીયાત કી ચીઝ હૈ ઈસ સિલસિલે મે હમારે અકાબિર બહુત ઝિયાદા એહતીયાત ફરમાતે થે.

એક વાકિયા હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફી સાહબ રહ. ને મઆરિફુલ કુર્આન મે એક વાકિયા લિખ્ખા હૈ કે એક આદમી બીમાર થા એક બુઝુર્ગ ઉસ્કી ઈયાદત કે લિયે તશરીફ લે ગયે વોહ ઉસ્કે પાસ હી બેઠે હૂયે થે ઉસી દૌરાન ઉસ્કા ઈન્તેકાલ હો ગયા રાત કા વકત થા ઔર ચિરાગ જલ રહા થા ઉન્હોંને ફૌરન વોહ ચિરાગ બુજા દિયા ઔર અપને પાસ સે પૈસે દેકર તેલ મંગવાયા ઔર દૂસરા ચિરાગ હાસિલ કરકે ઉસ્કો જલવાયા ઔર કહા જબ તક યે આદમી ઝિંદા થા વહાં તક યે ચિરાગ ઔર ઈસ મે જલને વાલા તેલ ઈસ્કી મિલકીયત થી જૈસે હી ઈસ્કી મૌત વાકે હો ગયી તો અબ ઈસ્કી મિલ્કીયત નહી રહી બલ્કે ઈસ્કે વારિસોં કી મિલ્કીયત મે આ ગયી ઔર યહાં ઈસ્કે સબ વારિસ મૌજૂદ નહી હૈ ઔર ઉન્કી ઈજાઝત કે બગૈર ઈસ્કો ઈસ્તેમાલ કરના દુરૂસ્ત નહી હૈ. બહુત સી મરતબા ઐસા હોતા હૈ કે મસલન એક આદમી કા ઈન્તેકાલ હો ગયા ઔર ઉસ્કી ઔલાદ મે એક દો લળકે લળકીયાં બાલિગ હૈ ઔર દૂસરી અવલાદ નાબાલિગ હૈ તો અબ ઈન બાલિગ ઔલાદ કી બહુત

બળી ઝિમ્મેદારી હો જાતી હૈ બહુત સી મરતબા માં ઈસ ગુમાન ઔર ખૂશ ફેહમી મે હોતી હૈ કે મૈં તો માં હૂં જો ચાહૂં કર સકતી હૂં યતીમ બચ્ચોં કે માલ કે અંદર ખર્ચ કરતી હૈ ઔર વોહ ભી ઈસ વઈદ કી હકદાર બન જાતી હૈ ઈસ લિયે માલૂમ હોના ચાહિયે કે શરીઅત કા ઉસૂલ અપની જગહ પર હૈ ચાહે માં હો યા ઔર કોઈ હો કિસી કો ભી યતીમ કે માલ કો નાહક તરીકે સે ઈસ્તેમાલ કરને કી શરીઅત કિસી ભી હાલ મે ઈજાઝત નહી દેતી. બહુત સી જગહોં પર ઐસા હોતા હૈ કે જિસ માલ મે યતીમ કા હક હો ઉસ્કો તકસીમ કિયે બગૈર ઈસ્તેમાલ મે લાયા જાતા હૈ ઈસ સૂરત મે યતીમ બચ્ચે કા જિત્ના હક હોતા હૈ ખૂદ ઉસકે ઈસ્તેમાલ મે તો ઉસ્મે સે બહુત કમ આતા હૈ ઔર ઈસ કે બળે ભાઈ યા ઉસ્કી માં ઔર ચચા વગૈરાહ અપને હક સે ઝિયાદા ઈસ્તેમાલ કર લેતે હૈ હાલાંકે ઈસ મે બહુત ઝિયાદા એહતીયાત કી ઝરૂરત હૈ ઈસ લિયે ઉલમા ને સખ્ત તાકીદ ફરમાઈ હૈ કે યતીમ કે માલ કો તકસીમ કરકે અલગ કર દિયા જાયે ઔર ઉસ કી ઝરૂરતોં કે અલાવા ઉસ્કો ઈસ્તેમાલ ન કિયા જાયે.

યતીમ કે માલ કે મુતાલ્લિક કુર્આની મશવેરા સૂરે બકરા / ૨૨૦ તરજુમા એ નબી યે લૌગ આપ સે યતીમોં કે તાલ્લુક સે પૂછતે હૈ આપ કેહ દિજીયે કે અગર ઉનકે માલ ઔર જાયદાદ કી દુરૂસ્તગી મકસૂદ હૈ તબ તો બેહતર હૈ ઔર અગર ખાને પીને મે ઈન્કો અપને સાથ કર લેતે હો તો યે ભી તુમ્હારે દીની ભાઈ હૈ ઔર તુમ મે કૌન દુરૂસ્તગી કા ખિયાલ રખને વાલા હૈ ઔર કૌન બિગાળને વાલા હૈ દૌનો કો અલ્લાહ બખૂબી જાન્તે હૈ.

દર અસલ યતીમોં કે માલ કે સિલસિલે મે જબ કુર્આન મે ઈત્ની સખ્ત વઈદ આયી ઔર નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ

સલ્લમ ને ભી તાકીદ ફરમાઈ તો હઝરાતે સહાબા ડર ગયે ઔર યતીમ કા સારા માલ અલગ કર દિયા ઔર ઉન્કે લિયે ખાના ઉન્હી કે માલ મે સે અલગ પકવાયા જાને લગા અબ ઝાહિર હૈ કે એક બચ્ચા કે માલ મે સે જબ ઉસી કે લિયે અલગ ખાના પકાયા જાયેગા તો જિત્ના પકાયા ગયા હૈ વોહ પૂરા તો નહી ખા પાયેગા ઔર ઉસ્કે લિયે મુસ્તકિલ પકાને મે ખર્ચ ભી ઝિયાદા હોતા હૈ ઔર સાથ હી સાથ વોહ પૂરા નહી કર પાયે તો બિગળ જાતા હૈ ઔર અપને સાથ અપને ખાને મે ઉસ્કો મિલાને કી સૂરત મે ડર લગતા થા કે કહી ઉન્કા માલ ખાના લાઝિમ ન આ જાયે જબ યે સૂરતેં પૈશ આયી તો ઈસ સિલસિલ મે અલ્લાહ ને યે આસાની પૈદા ફરમાઈ કે તુમ અપને ખાને પીને મે ઉન્કો શરીક કરલો ઔર હિસાબ મે અપની તરફ ઝિયાદા રખલો ઉસ્કી તરફ કમ રખલો તાકે મામલા આસાન હો જાયે ઔર તુમ્હારી નીય્યત યે હો કે ઈસ્કો અપને સાથ મિલાકર ખિલાને મે ઉસ્કા ખર્ચ કમ હો જાયેગા ઔર ઉસ કે માલ કી ભી હિફાઝત હો જાયેગી અગર તુમ્હારી નીય્યત યે હૈ ઔર વાકિયાતન તુમ અપની ઈસ નીય્યત કે મુતાબિક શરઈ તરીકા સે ઉસકે માલ કી હિફાઝત કા એહતેમામ કરોગે તો અલ્લાહ દિલોં કે હાલ સે બખૂબી વાકિફ હૈ કે કૌન દુરૂસ્તગી કરને વાલા હૈ ઔર કૌન બિગાળને વાલા હૈ તો ઈસ સૂરત મે ઈન્શાઅલ્લાહ ગિરિફ્ત નહી હોગી.

યે સબ નાજાઈઝ હૈ ઔર બહુત સી જગહોં પર આમ રિવાજ હોતા હૈ કે જબ કિસી કા ઈન્તેકાલ હો જાતા હૈ તો વારિસો કે અલાવા ઉસકે ઘર કે દૂસરે બળે લૌગ જૈસે મરને વાલે કે બળે ભાઈ વગૈરા તો મય્યીત કી અવલાદ ઔર બીવી કે હોને કી વજહ સે વારિસ નહી હોતે લેકીન આમ તૌર સે ઈસ વકત સારા ખર્ચ ઔર કારોબાર ઘર કે બળે લૌગ હી અપને હાથ મે લે લેતે

હૈ ઉસ્કે જો હકીકી વારિસ હૈ ઈન સે તો કોઈ પૂછતા હી નહી ઔર કેહ દેતે હૈ કે ઈત્ના અનાજ ફકીરોં કો દે દો ઔર ઉસ્કે કપળે ભી ગરીબોં મે તકસીમ કરદો યે સબ નાજાઈઝ હૈ હમારે મઆશરે કે આમ દસ્તૂર ઔર રિવાજ કે તાબે હોકર લૌગ એૈસી ચીઝેં કર ડાલતે હૈ કે ઉસ્કે લિયે સદકા કર દો ઉસ સૂરત મે ઈસ કો સવાબ તો કયા મિલતા ઉલટા ઉન્કી પકળ હોતી હૈ ઔર અગર ઉસ પર સવાબ કી નીય્યત કરલેંગે તો ઉસ પર ઉલમા ને બળા સખ્ત હુકમ લિખ્ખા હૈ ઈસ લિયે યે સારી ચીઝેં બળી એહતીયાત કી હૈ. ઉલમાને તો યહાં તક લિખ્ખા હૈ કે પેહલે હર એક વારિસ કે હિસ્સે તકસીમ કર દિયે જાયેં ઔર હર એક કે પાસ જબ ઉસકા હિસ્સા આ જાયે ફિર જો અપની તરફ સે જિત્ના ચાહે મર્હૂમ કે લિયે સદકા કરે સબ કે સામને હર એક વારિસ સે ઈજાઝત લેને કી સૂરત મે હો સકતા હૈ કે કોઈ વારિસ દિલ સે તો દેના નહી ચાહતા લૈકીન વોહ ઈસ બાત સે ડરતા હૈ કે અગર મૈ મના કરૂંગા તો લૌગ કહેંગે કે અબ્બા કે લિયે દેને કા પૂછા ગયા ઈસ મે ભી ઉસને મના કર દિયા તો મારે શરમ કે વોહ ઈજાઝત દે દેતા હૈ ઔર હદીષ મે આતા હૈ કે કિસી ભી મુસલમાન કા માલ ઉસ્કી દિલી ખૂશ્નૂદી કે બગૈર લેના હલાલ નહી હૈ. ઈસ લિયે સદકે કા ભી બેહતર તરીકા યહી હૈ કે પેહલે હર એક કો ઉસ્કા હિસ્સા દે દિયા જાયે ઈસ સિલસિલા મે એહતીયાત કી ઝરૂરત હૈ.

હલાકો બરબાદ કરને વાલી સાત(૭) ચીઝોં સે બચો

હઝરત અબૂ હુરૈરહ રદી. ફરમાતે હૈ કે નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા હલાક કરને વાલી સાત ચીઝોં સે બચો સહાબાએ કિરામ રદી. ને પૂછા એ અલ્લાહ કે રસૂલ વોહ સાત ચીઝેં કૌન કૌન સી હૈ નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા ૧.

અલ્લાહ કે સાથ કિસી કો શરીક ઠેહરાના, ૨.જાદુ કરના ઓર કરાના, ૩.ના હક કિસી કો કત્લ કરના, ૪.સૂદ (વ્યાઝ) ખાના, ૫.યતીમ કા માલ ખાના, ૬.અલ્લાહ કે રાસ્તે મે લળાઈ કે દિન મુકાબલે સે મૈદાન છોળ કર ભાગ જાના, ૭.પાક દામન ઈમાન વાલી ભોલી ભાલી ઔરતોં પર ઝિના કી તોહમત લગાના. હદીષ મુત્તફકુન અલયહિ.

ઈફાદાત: યતીમ કા માલ ખાના ઐસા બળા ગુનાહ હૈ જિસ્કો હલાક કરને વાલી ચીઝોં મે શુમાર કરાયા ગયા હૈ ઈસ રિવાયત કો યહાં ઈસી મુનાસબત સે લાયે હૈ.

વ આખિરૂ દઅવાના અનિલ્હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન. વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા રસૂલિહિલ કરીમ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી અજમઈન, આમીન.

